OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Muistio

12.5.2026

VN/409/2026
VN/409/2026-OKM-44

HE 86/2026 työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikainen työttömyysturvaoikeus

Opetus- ja kulttuuriministeriö tervehtii ilolla hallituksen esitystä, joka parantaa osaamisen kehittämismahdollisuuksia työttömyyden aikana.

Korkeakoulut ja avoin korkeakouluopetus

Avoimen korkeakoulutuksen maksuasetuksilla säädellyt asiakasmaksut kattavat vain pienen osan koulutuksen tuotantokustannuksista. Näin ollen avoimen korkeakouluopetuksen järjestäminen vaatii korkeakoulujen perusrahoitusta. Onkin tärkeää huolehtia korkeakoulujen perusrahoituksen vakaudesta, jotta myös avoimen korkeakouluopetuksen riittävä ja työmarkkina-aseman vahvistamista työttömyyden aikana tukeva tarjonta mahdollistuu nuorten koulutustason nostotavoitteen rinnalla. Korkeakoulujen toimintaedellytykset ovat kiristyneet koulutusmäärien lisäämisen myötä viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Käsittelyssä oleva hallituksen esitys koskee vain avointa korkeakouluopetusta. Yliopistolain 7 §:ssä ja amk-lain 10 §:ssä avoimien korkeakouluopintojen rinnalla mainitut erillisopinnot, jotka ovat avoimien korkeakouluopintojen tavoin tutkintojen osia, jäävät ehdotetun sääntelyn ulkopuolelle. Tällöin esimerkiksi opettajankoulutusopinnot, joita erityisesti suoritetaan erillisinä opintoina, ei avoimena korkeakouluopetuksena, rajautuvat työnhakijoille automaattisesti hyväksyttävien opintojen ulkopuolelle. Nämä opinnot ovat työmarkkina-aseman paranemisen näkökulmasta usein ratkaisevan tärkeitä.

Vapaan sivistystyön rooli hallituksen esityksessä

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto vapaan sivistystyön oppilaitosten yhdessä korkeakoulujen kanssa järjestämän avoimen korkeakoulutuksen huomioimisesta hallituksen esityksessä on huomioitu osittain. Vain kansalaisopistoissa ja kesäyliopistoissa voi opiskella avoimen korkeakoulutuksen opintoja hallituksen esityksen mukaisesti ilman, että opiskelija joutuu ilmoittamaan opinnoistaan viranomaisille.

Kansanopistojen osalta avoimen korkeakoulutuksen opinnot eivät ole hallituksen esityksessä mukana. Nykyisen lain 2 luvun 10 §:n 2 momentin 10 kohdan mukaan kansanopistossa tapahtuvaa koulutusta pidetään päätoimisena opiskeluna eikä työnhakijalla ole oikeutta työttömyysetuuteen, jos opetusohjelman

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Opetus- ja kulttuuriministeriö				
PL 29 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 10 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.okm@gov.fi

mukainen laajuus on keskimäärin vähintään 5 opintopistettä opiskelukuukautta kohti tai 25 opetustuntia viikossa. Näiden edellytysten täyttämien kansanopiston avoimen korkeakoulutuksen opintojen sisällyttämisellä hallituksen esitykseen olisi kustannusvaikutuksia.

Hallituksen esityksessä kuvataan, että kansanopistot olisivat mukana esityksessä niin, että kansanopistojen laajimmat opintokokonaisuudet olisi rajattu muutoksen ulkopuolelle esimerkiksi nykyistä työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentin 10 kohtaa vastaavasti, työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen ei käytännössä olisi muuttunut mitenkään. Hallituksen esityksestä ei käy ilmi perustelut tälle tulkinnalle. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää perusteluita tarkennettavaksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön käsityksen mukaan osallistuminen kansanopistojen järjestämiin avoimen korkeakoulutuksen opintoihin, jotka ovat edellä todettuja rajoja suppeampia, ei estä työttömyysetuuden saamista. Nämä opinnot ovat kuitenkin ilmoitusvelvollisuuden piirissä, kun taas hallituksen esityksessä on tarkoitus asettaa avoimen korkeakoulutuksen opinnot sellaisiksi, joista ei tarvitse ilmoitusta työvoimaviranomaisille tehdä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö näkee, että kansanopistojen muu kuin 2 luvun 10 §:n 2 momentin 10 kohdan mukainen avoin korkeakoulutus tulisi lainsäädännöllisesti asettaa samaan asemaan kuin muiden vapaan sivistystyön oppilaitosmuotojen järjestämä avoin korkeakoulutus.

Anssi Pirttijärvi Ulla Mäkeläinen

Liitteet -

Jakelu VM Valtiovarainministeriö, Kristiina Kokko
Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Mikaela Nylander
OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Heidi Backman

Tiedoksi OKM VAPOS Varhaiskasv. perusopet. ja vapaan sivistystyönos, Eeva-Riitta Pirhonen
OKM KTPO Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto